

ÇOCUKLARDA MAHREMİYET EĞİTİMİ

İhlas Koleji

Çocukların gelişim sürecinde mahremiyet eğitimi önemli yer tutar. Birçok anne baba çocuklarının fiziksel sağlığı, beslenme ve uyku düzenini sağlamak konusunda hassas davranır. İnsan yaşamında çok önemli yeri olan mahremiyet eğitimi ya da mahremiyet hissini oluşumunda ise anne baba tutumları etkili olur. Bu nedenle çocuğun ilk sosyal çevresi olan ailede mahremiyet eğitimi verilmelidir. Bir çocuğun dışlarını fırçalayıp fırçalamamasından çok daha hayati önemi olan bir eğitimidir mahremiyet eğitimi. Çocuk, böylece kişilik ve kimlik gelişimini tamamlar. Çocuk erken yaşlarda mahremiyet hissini edinmeye başlar ise, ergenlik dönemi daha dingin, sağlıklı atlatılır. Mahremiyet hissi edinen çocuklar kendini taciz ve suiistimalden koruyabilirler. Hangi davranışın normal, hangi davranışın anormal olabileceğine karar verirler. Bu yazımızda çocuklarda mahremiyet bilincini oluşturma sürecini ve dikkat edilmesi gereken hususları adım adım anlatmaya çalışacağız.

1

Çocuklara Özel Alan Tanımlama

Vücudun kişiye özel, dokunulması yasak olan bölgeleri çocuğa iki yaşından itibaren anlatılabilir. Bu özel alanların başkalarından gizlenmesi gerektiğini, anne baba ve yanında anne baba var iken doktorların dışında kimsenin dokunamayacağı çocuğa öğretilmelidir. Dört yaşından itibaren çocukların özel bölgelerine dokunulmasından rahatsız olmaları beklenir. Özellikle genital bölgelerine dokunması çocukta ani tepkiye sebep olmalıdır. Bu ani tepkiye "dokunulması yasak olan yerlerin refleksi" denir. Eş, dost, akraba tarafından çocuk, cinsel bölgesine dokunulmadan sevilmelidir.

Çocuk için öğretilen özel alanlar aynı zamanda anne ve baba içinde geçerlidir. Çocuk istediği gibi anne ve babasının özel bölgelerini göremez. Görmek isterse de izin verilmemelidir. Bu alanların kişiye özel olduğu anlatılmalıdır. Cinsel organlar çocuğun kendi bedeni üzerinden ya da kitaplardan göstererek öğretilmelidir.

2

Bedenim bana aittir, izin veririm dokunabilirsin bilinci

Bebeklik döneminde kendini rahatça yetişkinlere bırakan bebeğin, belli bir zaman sonra kendi bedeninin farkına varması ve diğer insanlardan farklı biri olduğunu fark etmesi gerekir. Kendi bedeninin kendisine ait olduğunu anlayan çocuk, başkalarının onun bedeni üzerinde bir şeyler yapamayacağı düşüncesini idrak etmiş olur. 4-5 yaşından sonra çocuklara, onları öperken "Seni öpebilir miyim?" şeklinde müsaade istemeleri, izin veririm dokunabilirsin bilincinin oluşmasında etkilidir.

3

Vücutum görünmemeli hissi

Dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan biri de çocuklar yürümeye başladığı dönemlerden itibaren anne baba çocuğunu çıplak ortada bırakmamalıdır. Çocuk hatırlayabildiği en erken dönemden itibaren kendi genital bölgesini giyinik olarak hatırlamalıdır.

Çocukları başkalarının yanında giydirmemek, altlarını değiştirirken bile bir başka odayı tercih etmek çocuğun mahremiyetine saygılı olmaktır. Dört-beş yaşından sonra kardeş, anne ve baba ile beraber banyo yaptırmamak, çocuğu tek başına yıkamak önemlidir. Banyoda iken iç çamaşırı ile çocuğu yıkamak, banyo yaptıran kişinin o esnada gözlerini kısarak çocuğun özel bölgelerine bakmamaya çalışması veya kafasını çevirmesi de çocuğun özel alanına, mahremiyetine saygılı olduğunu hissettirmek açısından önemli bir işarettir.

4

Soyunma ve giyinmede yalnızlık ilkesi

Çocuk kendi vücudunu izleyen başka birisinden rahatsız olmalıdır. 7 yaş itibarıyla çocuklar kimsenin görmeyeceği yerde giyinmelidir. Anne babalar kendileri de, bütüncül mahremiyet duygusunun gelişmesi adına bu hususa dikkat etmelidir.

5

Tuvalette benden başkası olmamalı bilinci

Tuvalette korktuğu için yalnız başına ihtiyacını karşılayamadığını iddia ederek genelde çocukların yanında anneler duruyor. Her ne sebeple olursa olsun dört yaşından sonra bir çocuğun tuvaletini "özel" alan olduğunu bilmesi beklenir. Tuvalet ihtiyacının bir başkası tarafından karşılanmayacağını öğrenmiş olması gerekir.

6

Ebeveyn/ Kardeşle yatakları ayırma

Berberer aynı yatakta yatan kardeşlerin yatağını dört beş yaşlarından itibaren ayırmalı, kız ve erkek kardeşlerin ilkököl dönemi itibarıyla odalarını ayırmak gerekir. Çünkü beraber paylaştıkları odada giyinip soyunurken özel alanlarını ihlal edebilirler. İlkoköl dönemi ile beraber çocuklara bir yer belirlenerek özel mekan tanımlanmalı, özel eşyalarını oraya koyabileceği söylenebilir. Bu alana anne baba ve diğer kişiler izinsiz kullanmamalıdır.

7

Özel alan ihlallerine tepki gösterme

Çocuklar ile beraber televizyon izlerken bazı programlarda mahremiyet ihlali içeren durumlarla karşılaşabiliriz. Bu durumda tepkimizi belli etmek amacıyla çocuğun duyacağı şekilde "ne kadar ayıp, özel alanlara dokunulmaz," denerek tepki belli edilebilir. Böylece çocuk model olarak daha kolay öğrendiklerini içselleştirirler. Mahremiyet, tüm insanların hayatını her gelişim evresinde etkilediği için oldukça önemli olan bir değerdir. Mahremiyetin insan hayatına yön vermesi onun ne olduğuyla yakından ilgilidir. Bundan dolayı mahremiyetin tanımlanması ve sağlayacağı yararlardan bahsetmekte fayda var.

8

Mahremiyet Eğitimi Çocuğun Cinsellik/Mahremiyet İle İlgili Sorularına Cevap Bulmada Katkıda Bulunabilir

Erikson'a göre okul öncesi dönemde (4-6 yaş) çocuk cinsiyet farklılıklarını keşfeder, bu konu ile ilgili sorular sormaya başlar. Çocuğu sorduğu sorulardan dolayı azarlamak, merak edip araştırma girişimine engel olmak, onda suçluluk duygularının gelişimine neden olmaktadır. "Çocuğun araştırma girişimlerini destekleyerek, sorduğu sorulara anlayabileceği biçimde uygun cevaplar veren, sevecen ve ilgili yetişkin modeller" çocuğun kişilik gelişimine olumlu katkıda bulunabilirler. Çocuklar, kadın ve erkeklerin neden farklı olduklarını, çocukların dünyaya nasıl geldiklerini merak ederler. Bu ve benzeri konularda çocukların sorularını tüm den cevapsız bırakmak doğru olmadığı gibi dikkatini tümüyle oraya çekmekte doğru değildir.

Tüm bunlarla birlikte, anne babaların dikkat etmesi gereken noktalar, çocuğunuz cinsiyeti ne olursa olsun yabancı bir yetişkinle aynı ortamda yalnız kalmaması gerektiği öğretilmeli. Başka birinin çocuğa "Bunu kimseye söyleme, Bak aramızda" gibi söylemleri dediği bir şey olup olmadığı sıkça sorulmalı. Söylediğinde her ne söylerse söyleyin kızılmayacağı çocuğa anlatılmalı. Çocuğa, hoşlanmadığı durumlarda bağırma, kaçma ve itiraz etme öğretilmelidir. Başka ortamlarda çocukların odada yalnız ve kapı kapalı şekilde oynamalarına izin verilmemeli, Sık sık gidip onları güler yüzle "aferin ne güzel oynuyorsunuz" diyerek kontrol edilmeli. Tüm bu tedbirler alınmalıdır.

Sonuç olarak çocuklar belirli yaşa kadar cinselliği ve mahremiyeti bilmediklerinden dolayı rahat hareket ederler. Utanma duygusunun farkında değillerdir. Anne babalara düşen en önemli görev mahremiyet eğitimi vermektir. Mahremiyet eğitimi alan ve bu bilinci kazanmış olan çocuklar kendi özel alanını bilir, bu alanını korur ve başkalarının özel alanlarına saygı gösterir. Bu durum, aynı zamanda çocuğun sağlıklı bir kişilik gelişimi sürecinde yardımcı olur. Çocuğu tacizden korur. Bu eğitim sayesinde onlar kendilerinin ve başkalarının özel alanını korumayı öğrenerek daha sağlıklı, iradeli bireyler olabilirler.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü